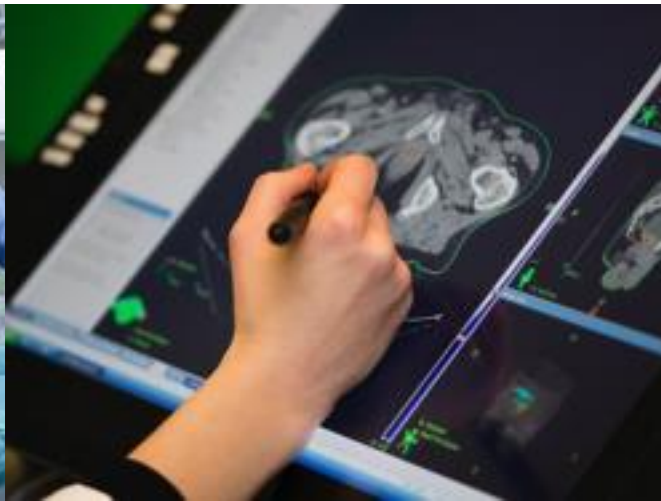

Sote-uudistus ja väliaikainen valmistelutoimielin (Vate) Varsinais-Suomessa (päivitetty 3.6.2021)

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI
EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

1.6.2021 Toni Eklund, Ville Valkonen, Tuija Ollikkala, Matti Bergendahl

A photograph of a sailboat on a calm lake at dusk or dawn. The boat is in the foreground, and its reflection is visible in the water. The background shows a distant shoreline with trees and hills under a soft sky. The entire image is covered with a semi-transparent blue filter.

Sote-uudistuksesta

Perustuslakivaliokunnan lausunto 21.5.2021

- Toteutettu 8.12.2020 jälkeen 30 kokousta, joista 24 kuulemistilaisuutta
- **Perusratkaisut eivät ole ongelmallisia perustuslain kannalta**
- Sote-palvelujen uudistamiselle on olemassa perusoikeusjärjestelmään pohjautuvia painavia perusteita
- Järjestämis- ja tuottamisvastuu tulisi siirtää yksittäisiä kuntia suurempien toimijoiden hoidettavaksi
- Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkkaan palveluiden saatavuuden ja rahoituksen kannalta
- Hyvinvointialueiden itsehallinto jää ohueksi valtion rahoituksen takia, ei perustuslaillinen ongelma
- Uudenmaan erilainen palveluiden integraatio ei ole ongelma perustuslain näkökulmasta
- **Valiokunnan lausunto on yksimielinen**
- **Korjauksia edellyttäviä kohtia:**
 - Helsingin kaupungin kunnalliseen itsehallintoon kohdistuvaa valtion ohjausta rajattava koskemaan vain lakisääteisiä tehtäviä
 - Arviointimenettelyyn liittyvää hyvinvointialueen muuttamista koskevaa aluejakoselvityksen toimittamista koskevaa sääntelyä ei saa soveltaa Helsingin kaupunkiin
 - Vanhojen ulkoistamissopimusten mitätöimiskynnystä tulee nostaa
 - Kunnilta siirtyvän omaisuuden korvausjärjestelykorvauksen saamisen edellytyksiä tulee täydentää niin, että edellytyksenä voi olla muukin syy kuin kunnallisveroprosentin korotustarve
 - Tiedonsaantioikeuksia tulee täsmentää
 - Lääkäreiden virkavastuuseen väljempää sääntelyä
 - Julkisesti omistettuja yhtiöitä voidaan kohdella erilailla kuin muita yksityisiä toimijoita – edellyttää erillistä lainsäädäntöä
 - Alihankintoihin voidaan soveltaa kevyempää sääntelyä

Sote-uudistus näyttää toteutuvan, aikataulu vielä epäselvä

- Viime viikolla julkistettu eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto hallituksen soteuudistusesityksestä ja siihen liittyvästä lakipaketista ei todennut ongelmia perustuslain kannalta.
- Sote-hyvinvointialuelakien valiokuntakäsittelyt loppusuoralla.
- Jos muiden valiokuntien lausunnoissa ei tule esille erityistä, niin lakipaketti ja siten koko soteuudistus voi saada eduskunnan hyväksynnän vielä kevät-istuntokaudella tai syys-istuntokauden alussa. Nopeimmillaan lait voivat tulla voimaan 1.7.2021 ja väliaikaiset toimitelimet eli Vatet aloittavat toimintansa pikimmiten.
- Suurella todennäköisyydellä hyvinvointialueet perustettaneen heinäkuun alkupuolella. VM valmistelee alueille käynnistämistä varten ”to do” listausta.

Arvio maakuntiin siirtyvistä henkilöistä maakunnittain ja tehtäväalueittain - Varsinais-Suomi HUSin jälkeen toiseksi suurin

	SOTE	Palo- ja pelastustoimi	Yhteensä
Etelä-Karjala	5 063	146	5 209
Etelä-Pohjanmaa	8 192	129	8 321
Etelä-Savo	6 786	242	7 028
Kainuu	3 485	63	3 548
Kanta-Häme	5 960	179	6 139
Keski-Pohjanmaa	3 510	58	3 568
Keski-Suomi	9 700	429	10 129
Kymenlaakso	6 484	196	6 680
Lappi	7 187	150	7 337
Pirkanmaa	17 235	636	17 871
Pohjanmaa	7 672	321	7 993
Pohjois-Karjala	6 549	364	6 913
Pohjois-Pohjanmaa	16 319	773	17 092
Pohjois-Savo	11 334	340	11 674

Lähde: Kuntasektorin palkat 2019, Tilastokeskus

	SOTE	Palo- ja pelastustoimi	Yhteensä
Päijät-Häme	7 184	237	7 421
Satakunta	9 167	205	9 372
Varsinais-Suomi	20 320	387	20 707
Itä-Uusimaa	2 082	116	2 198
Keski-Uusimaa	3 540	1	3 541
Länsi-Uusimaa	7 102	562	7 664
Vantaa ja Kerava	3 833	461	4 294
Maakunnat yhteensä	168 704	5 995	174 699
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	23 973	0	23 973
Helsinki	13 187	661	13 848
Kaikki yhteensä	205 864	6 656	212 520

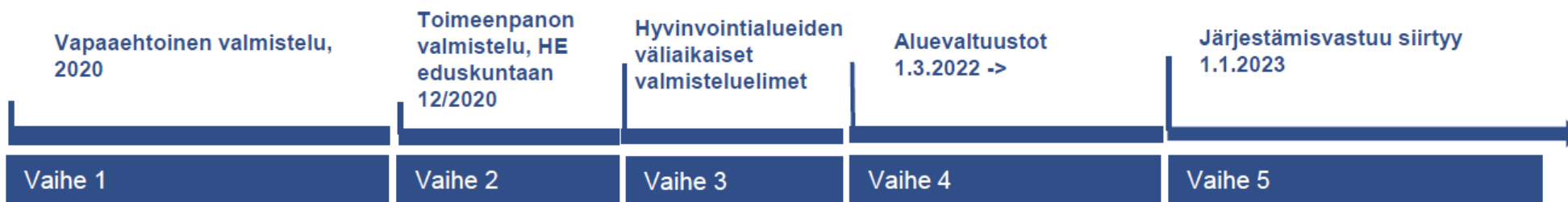
A photograph of a sailboat on a calm lake at dusk or dawn. The boat is moored near a rocky shore, and its reflection is visible in the still water. The entire image is covered with a semi-transparent blue filter. The text 'Vatesta Varsinais-Suomessa' is written in white, bold, sans-serif font across the lower part of the image.

Vatesta Varsinais-Suomessa

Alueellinen tiekartta hyvinvointialueiden perustamiseen ja järjestämisvastuun siirtymiseen

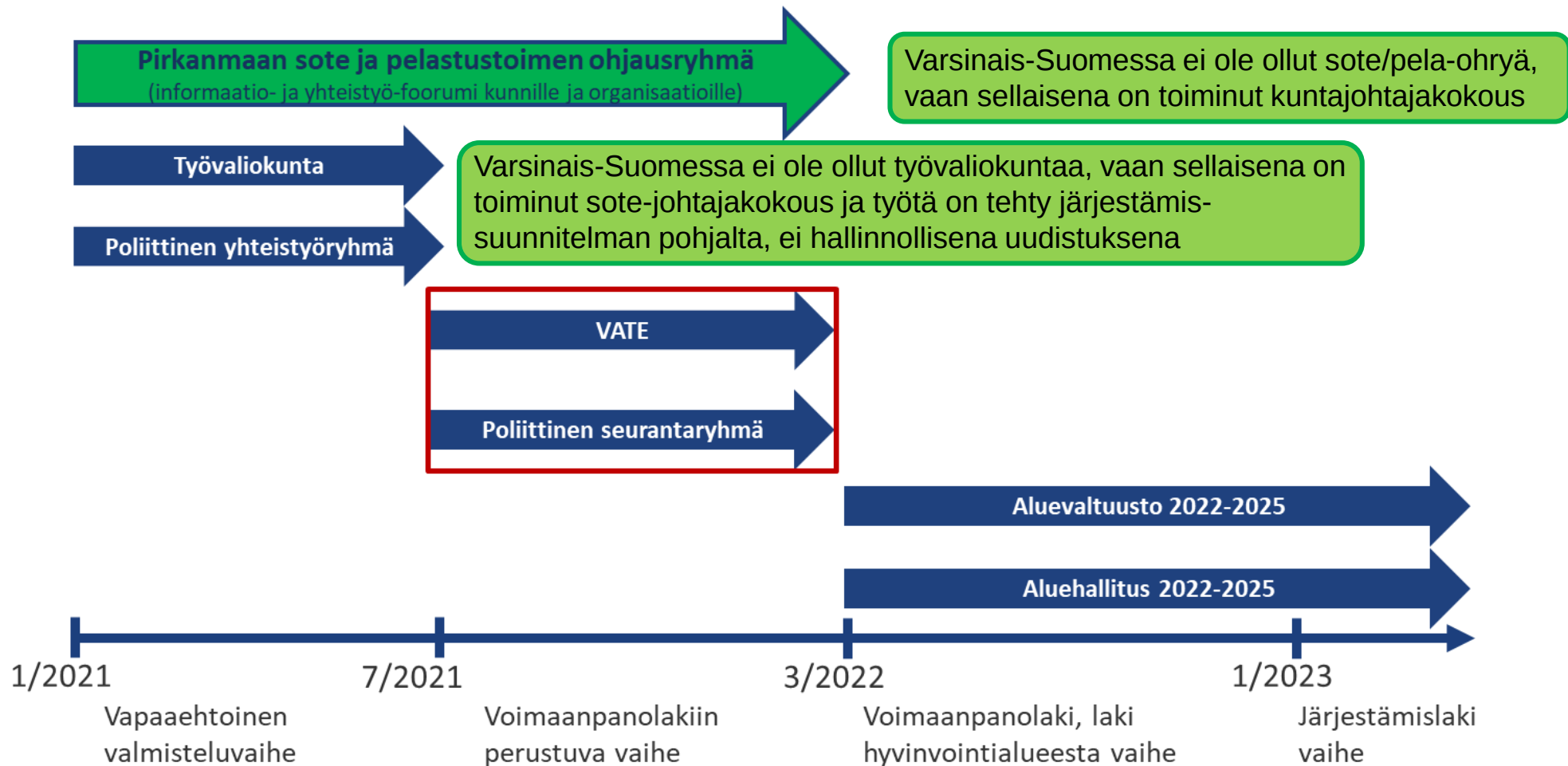
Lainsäädäntö voimaan

- 1 Hallinto, talous ja tukipalvelut (esim. hallinnon rakenteet, demokratia ja osallisuus, henkilöstön siirrot, konsernitalous, omaisuus, sopimukset)
- 2 Johtaminen ja osaaminen (esim. kyvykkyydet, johtamisen välineet, tuotannon ohjaus, tietopohja, viestintä, verkostot)
- 3 Palveluiden järjestäminen (esim. palvelurakenne, -verkko ja -tuotantostrategia, sähköiset palvelut, asiakasviestintä, yhteistyö)
- 4 Yhdyspinnat (esim. kuntien ja yhteistyöalueiden yhteistoiminta, hyvinvoinnin terveyden ja turvallisuuden edistäminen)
- 5 ICT-valmistelu (esim. tiedolla johtaminen, tietopohja, tietohallinto, tiedonhallinta ja ICT:n valmistelu)

Sote-uudistus

Hyvinvointialuevalmistelun johtaminen ja vastuut eri vaiheissa – esimerkkinä Pirkanmaa

Väliaikaisen valmistelutoimielimen määrittely (Vate) – mahdollinen malli

- **Rooli:** Vastaa hyvinvointialueen *toiminnan käynnistämisestä ja hallinnon valmistelusta*. Ehdotetaan, että VSSHP järjestää valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat, vastaa valmistelutoimielimen toiminnan ja henkilöstön edellyttämistä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutehtävistä sekä huolehtii valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta ja tekee yhdessäsovitun Vaten asettamispäätöksen.
- **Toimivalta ja vastuu: Rajoitettu toimivalta** (Voimaanpanolaki §10). Käyttää sitä koskevaa *päätös- ja puhevaltaa* aluevaltuuston toimikauden alkuun saakka. Kts. seuraava dia.
- **Toimiaika:** 1.7.2021 – kunnes aluehallitus aloittaa työnsä (noin 8 kk, Voimaanpanolaki §1).
- **Mitä toimikauden jälkeen:** Vaten tehtävät siirtyvät maaliskuussa 2022 *aluevaltuustolle ja konsernijohdolle*, johon kuuluu aluehallitus, hyvinvointialueen johtaja ja muut hallintosäännössä määrätty viranomaiset (Laki hyvinvointialueesta §50).
- **Päätöksentekomenettely:** Vate vahvistaa itselleen työjärjestyksen.
 - **Työjärjestys:** Voimaanpanolain mukaan valmistelutoimielimen on tarvittaessa vahvistettava itselleen *työjärjestys*, jonka sisällössä otetaan soveltuvin osin huomioon hallintosääntöä koskevat hyvinvointialueesta ehdotetun lain säännökset. Vaten on tarkoituksenmukaista laatia ja vahvistaa tällainen itselleen.
- **Puheenjohtajuus:** Osapuolet neuvottelevat etukäteen osana toimielimen asettamista, vaikka Vate tekee siitä itse virallisen päätöksen.
- **Jäsenet:** Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava **hyvinvointialueen kuntien sekä perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirien, erityishuoltopiirien ja alueen pelastustoimen viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta**. Väliaikaiseen valmistelutoimielimen jäsenet *pysyvät virkasuhteessa nykyisiin työnantajaorganisaatioihinsa*, jotka vastaavat jäsenten työnantajavelvoitteista. Jäsenet vapautetaan varsinaisista tehtävistään siten, että he toimivat valmistelutoimielimessä osa-aikaisesti tai kokoaikaisesti. Osapuolet sopivat kokoonpanosta. Varsinais-Suomessa ehdotetaan sovittavan, että kokoonpanossa huomioidaan *alueellisuus, ammatillisuus ja organisaationäkökulma*.
- **Raportointivastuu:** Voimaanpanolain 15 §:n mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen olisi annettava aluevaltuustolle selvitys vuosille 2021 ja 2022 myönnetyn määrärahan käytöstä.

Vaten keskeisimmät perustamisen periaatteet

1. Väliaikaisen valmistelutoimielimen **jäsenet on valittava edellä mainittujen organisaatioiden viranhaltijoista**, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Sovelletaan tasa-arvolakia.
2. Tarkoituksena on, että valitut **henkilöt pysyisivät virkasuhteessa edellä tarkoitettuihin organisaatioihin** ja että heidät vapautettaisiin varsinaisista tehtävistään siten, että he voisivat toimia valmistelutoimielimessä tarvittaessa kokoaikaisestikin.
3. Jäsenet käyttäisivät **Vatessa itsenäisesti toimivaltaansa** ja vastaisivat hyvinvointialueen perustamisen täytäntöönpanosta ja yleisestä edusta.
4. **Työnantajavelvoitteistaan** vastaisivat tänä aikana kuitenkin ne organisaatiot, **joihin he ovat virkasuhteessa**.
5. Väliaikaisen toimielimen tehtävänä **ei ole poliittisia linjauksia vaativien asioiden valmistelu**.
6. **Vate** vahvistaa itselleen työjärjestyksen, jossa voidaan päättää jaostojen ja työryhmien perustamisesta.
7. Mikäli **VM tai muu osapuoli antaa kansallisia lisäohjeita**, otetaan ne huomioon jatkovalmistelussa.

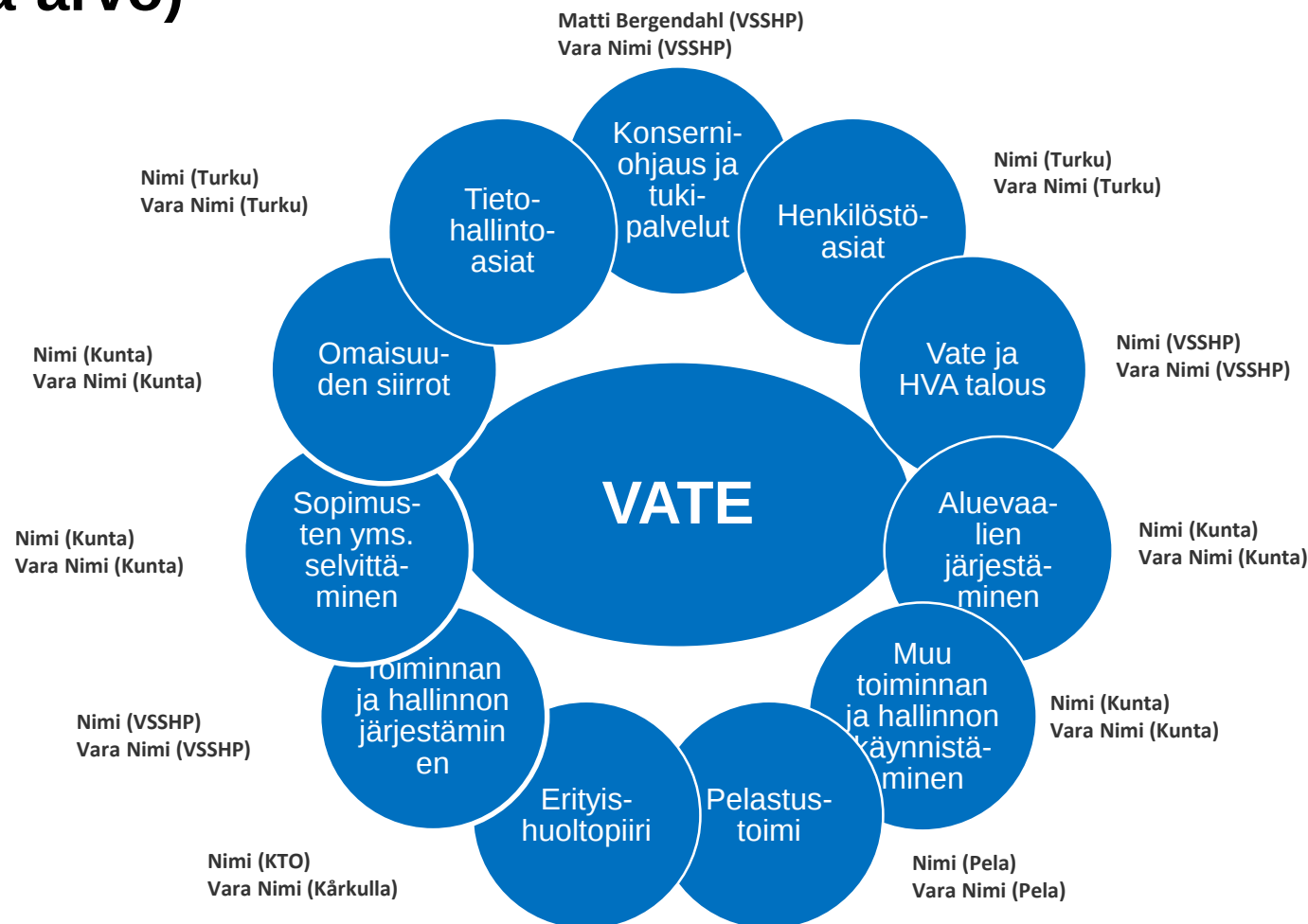
Ehdotus mallista Varsinais-Suomessa

- Vate
 - Jäsenistä:
 - Ratkaistaan ensin Vaten osaamistarpeet ja jäsenmäärän (N=11)
 - Valmistellaan ehdotus osapuolille Vaten jäsenten nimistä
 - Osapuolilta pyydettiin kannanotot kokoonpanosta ja omat esitykset jäsenten nimistä
 - Periaatteena esitetään, että samasta kunnasta ei kahta edustajaa. Ei koske Turkua ja luonnollisesti pelastuslaitosta ja sairaanhoitopiiriä. Menettelyllä saadaan mahdollisimman suuri kuntakattavuus.
 - Noudatettava tasa-arvolakia sekä varsinaisissa että varajäsenissä
 - Vate päättää YT-lainsäädännön mukaiset asiat ja ratkaisut, joilla henkilöstö ja henkilöstöjärjestöt osallistetaan valmisteluun (sote-uudistuksen henkilöstöfoorumin perustaminen pohdittava)
- Poliittinen seurantaryhmä
 - Kokoonpano sovitaan Varsinais-Suomen poliittisten puolueiden piirijärjestöjen neuvottelussa ja sovitaan vastaamaan puolueiden voimasuhteita kuntavaaleissa. Kokoonpano uusitaan kesäkuun vaalien jälkeen vastaamaan uusia voimasuhteita.
- Muuta
 - Tulevaisuuden sote-keskus ja soterakenneuudistus-hankkeet siirtyvät valmisteluorganisaation sisälle. Ajatuksena on, että hanketyö kytketään kiinteästi osaksi valmistelua. Tälle menettelylle on pyydettävä STM:n valvojien kuittaus.
 - Kuntajohtajille perustetaan erillinen kuntajohtajafoorumi soteuudistuksen ja sen etenemisen seuraamista varten. Kuntajohtajafoorumin yhteyteen on lisäksi tarkoitus perustaa yhteinen osio, jossa läsnä myös alueen sote-johtajat.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta. Rajatut valtuudet (Voimaanpanolaki 10§)

- Valmistelutoimielimen ei tulisi ottaa hoitaakseen sellaisia tehtäviä, jotka edellyttävät tarkoituksenmukaisuusharkintaa tai poliittista arviointia taikka joiden vaikutukset olisivat hyvinvointialueen kannalta merkittäviä ja pitkävaikutteisia. Tällaiset tehtävät tulisi lähtökohtaisesti jättää aluevaltuuston hoidettaviksi.
- Valmistelutoimielimen tehtävänä on **yhteistyössä** niiden viranomaisten kanssa, joista tehtäviä ja niitä hoitavaa henkilöstöä siirtyy hyvinvointialueelle:
 1. selvittää hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö ja valmistella aluevaltuustolle ehdotukset **henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi**;
 2. osallistua hyvinvointialueelle **siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden selvittämiseen**;
 3. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien **sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen**;
 4. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien **hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen**;
 5. valmistella hyvinvointialueen **toiminnan ja hallinnon järjestämistä** sekä **tilintarkastajan valintaa**;
 6. päättää hyvinvointialueen **vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta**;
 7. osallistua ensimmäisten **aluevaalien järjestämiseen**;
 8. valmistella **muut** hyvinvointialueen **toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat**.
- Valmistelutoimielimen toimivalta on rajoitettu siten, että se voi:
 1. ottaa **henkilöitä vain määräajaiseen** virka- tai työsopimussuhteeseen hyvinvointialueeseen siten, että määräaika päättyy viimeistään **31 päivänä joulukuuta 2023**;
 2. tehdä hyvinvointialuetta **sitovia sopimuksia vain määräajaisesti** voimassa oleviksi siten, että määräaika päättyy **viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023**.
- Väliaikaisen toimielimen oikeudesta **hankkia palveluja siirtymäkauden aikana säädetään 65 §:ssä**.
- Menettelyyn valmistelutoimielimessä sovelletaan hyvinvointialueesta annetun lain säännöksiä

Varsinais-Suomen Vaten kokoonpano – 11 jäsentä – ehdotus (huomioitava seudullisuus, ammatillisuus ja tasa-arvo)

Puheenjohtaja Matti Bergendahl (VSSH)
Vara pj. Nimi (Turku)

On tärkeää huomioida edellisen kalvon mukaisesti Vaten kokoonpanoa valmisteltaessa, että valmistelutoimielimen ei tulisi ottaa hoitaakseen sellaisia tehtäviä, jotka:

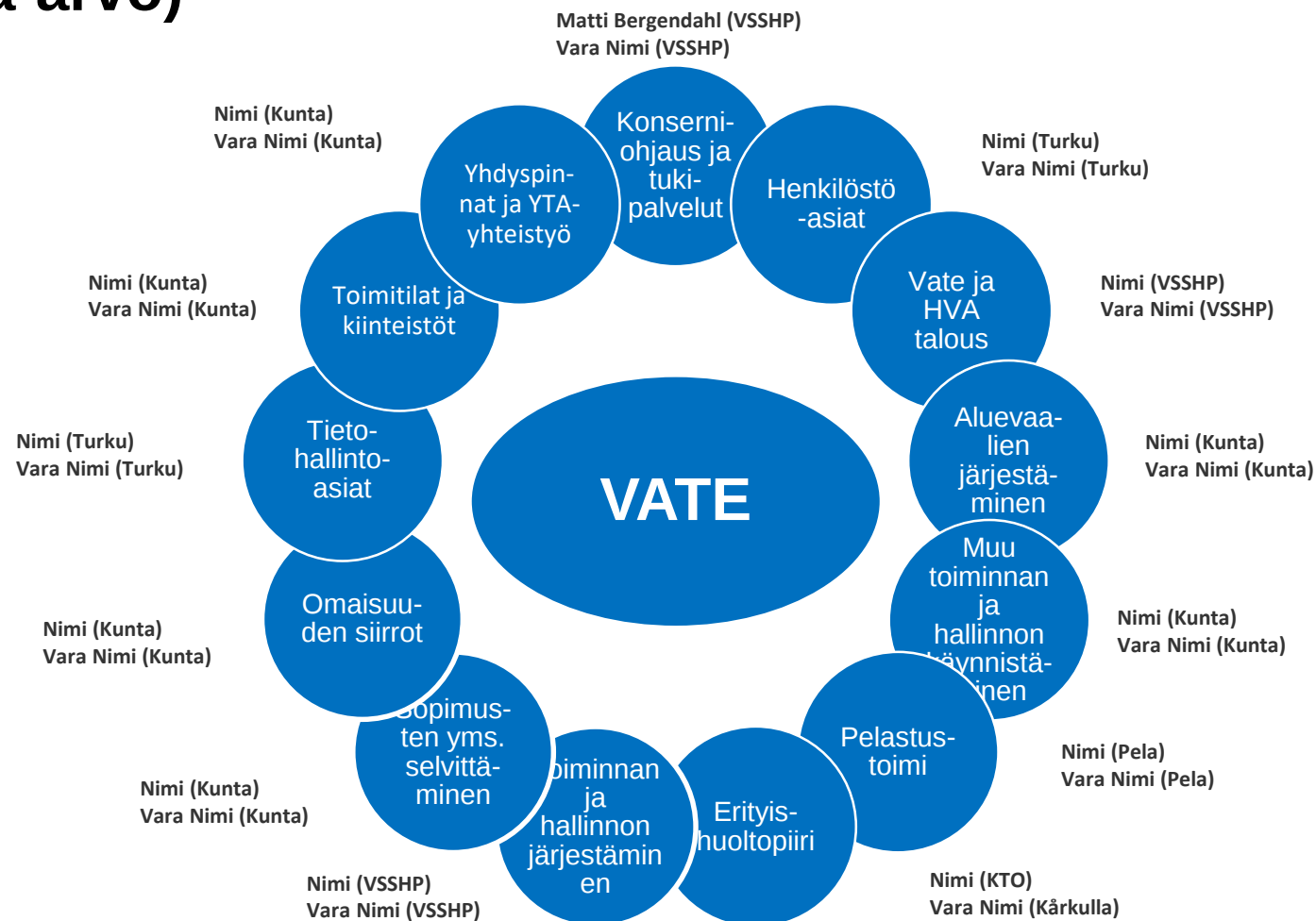
- edellyttävät tarkoituksenmukaisuus-harkintaa tai
- edellyttävät poliittista arviointia taikka
- vaikutuksiltaan olisivat hyvinvointialueen kannalta merkittäviä ja pitkävaikutteisia.

Tällaiset tehtävät tulisi lähtökohtaisesti jättää aluevaltuuston hoidettaviksi.

A photograph of a sailboat on a calm lake at dusk, with a blue overlay and text. The sailboat is in the foreground, and its reflection is visible in the water. The background shows a distant shoreline under a twilight sky. The text "Vate Varsinais-Suomessa – 13 jäsenen malli" is overlaid in white on the lower part of the image.

Vate Varsinais-Suomessa – 13 jäsenen malli

Varsinais-Suomen Vaten kokoonpano – 13 jäsentä – ehdotus (huomioitava seudullisuus, ammatillisuus ja tasa-arvo)

Puheenjohtaja Matti Bergendahl (VSSHP)
Vara pj. Nimi (Turku)

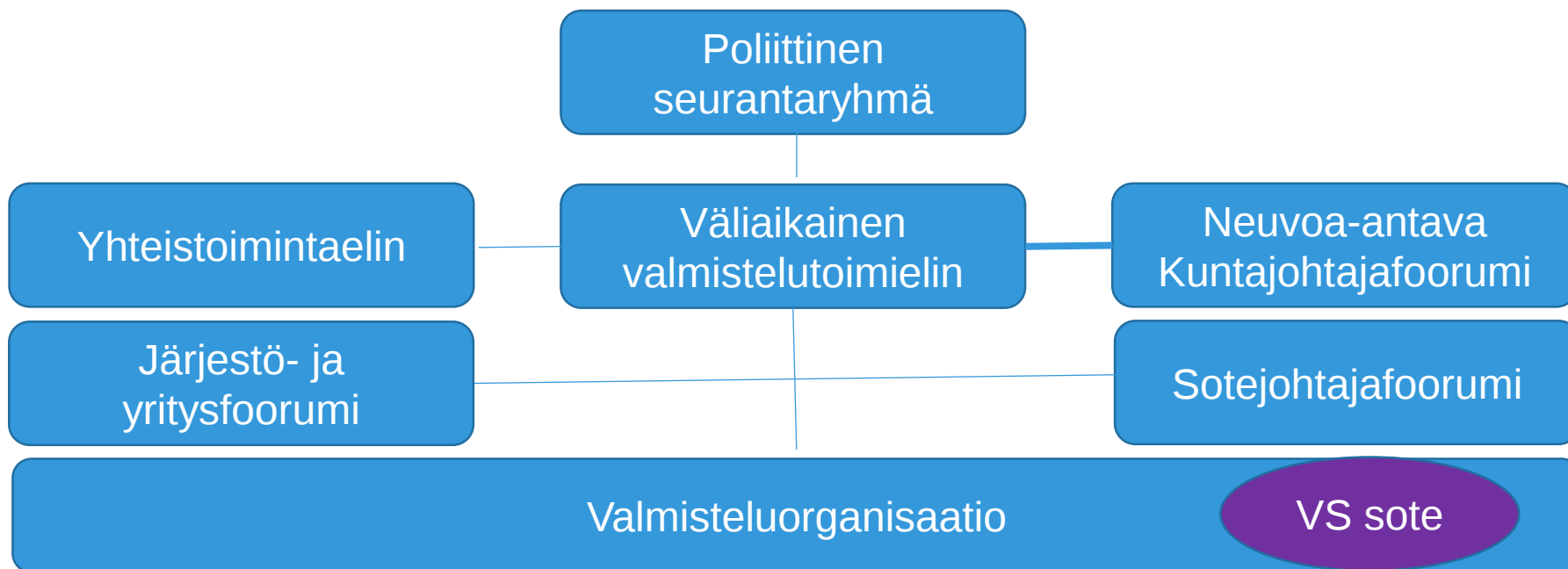
On tärkeää huomioida edellisen kalvon mukaisesti Vaten kokoonpanoa valmisteltaessa, että valmistelutoimielimen ei tulisi ottaa hoitaakseen sellaisia tehtäviä, jotka:

- edellyttävät tarkoituksenmukaisuus-harkintaa tai
- edellyttävät poliittista arviointia taikka
- vaikutuksiltaan olisivat hyvinvointialueen kannalta merkittäviä ja pitkävaikutteisia.

Tällaiset tehtävät tulisi lähtökohtaisesti jättää aluevaltuuston hoidettaviksi.

Lisäksi, Vaten jäsenten pitäisi pystyä käyttämään lakien voimaantulon jälkeen vähintään 1 pv/vk Vate-työhön.

Väliaikaisen valmistelutoimielin-vaiheen valmisteluorganisaatio

Ensivaiheessa on kriittistä saada Vate perustettua, että saadaan Vaten tehtävät valmisteluun. Kun Vaten työskentelyssä ja tehtävissä päästään alkuun, niin Vaten ensimmäisenä tehtävänä on koota riittävä valmisteluorganisaatio, joka alkaa työstämään Vaten ja aluevaltuustojen aikaisia ja siirtymävaiheen jälkeisiä tehtäviä ja asioita.

Varsinais-Suomen käsittely ja päätösaikataulu ja -foorumit

- Käsittelyaikataulu
 - Kuntajohtaja-kokous 3.6.2021
- Päätöksenteko
 - Kuntien, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja pelastustoimen toimielinkäsittely ennen 1.7.2021

Kiitos!

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI
EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

